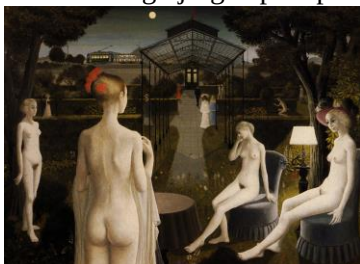

1. **Kus asub pildil nähtav tule torn, mida on kujutatud ka seda hõlmava valla vapil?** Torn ehitati 1938. aastal, raudbetoonorni kõrgus jalamist on 15 meetrit.

2. Fundamentaalsed jõud ehk alusjõud on elementaarosakeste füüsika termin, millega tähistatakse osakeste omavahelist mõju ning mida ei ole võimalik seletada ühegi teise nähtuse või ilminguga. On teada nelja liiki fundamentaalseid jõudusid, neist gravitatsioonilise ja elektromagnetilise jõu ulatus on lõpmatu ning neid on inimene võimeline küllalt vahetult tajuma. **Nimetage teised kaks, nime poolest vastandlikku alusjõudu, mille mõjuulatus jääb aatomituuma piiridesse.**
3. **Kes on kunstnik?** Selle 1897 - 1994 elanud kunstnikuga oli teatud mõttes seotud Margus Maiste mängu järgne pühapäev, 12. märts.

4. Þorlákur helgi Þórhallsson (ld. Thorlacus) on Islandi kaitsepühak. Ta on üks neist pühakutest, kellel on aastas mitu pühitsemispäeva. Üks neist suvel 20. juulil, teine aga 23. detsembril. Neist viimase puhul on Lääne-Fjordidest alguse saanud ja nüüdseks üle kogu Islandi levinud tava süüa ühte erilist kala. Seda hapendatakse ning seejärel keedetakse. Keetmisel levib tugev ammoniaagi hais, kuid maitse on sel roal võrratu. Islandi keeles kutsutakse seda kala skata´ks. **Millise kalaga on tegemist?**

5. **Kuidas nimetatakse nähtavat päikeseprillide stiili?** Sellele disainile pandi alus 1936. aastal, kui Bausch & Lomb valmistas need sõjaväeliseks kasutamiseks. Maailmakuulsaks stiiliikooniks said prillid II Maailmasõja ajal, kui uudisfoto kindral MacArthurist Filipiinide rannikul üle maailma levis. Kokkusattumus 2004. a. viis Oscarit võitnud filmiga on juhuslik.

6. Küsitav, asutaja nime järgi saanud ettevõtte väidab end olevat ainuke kettsaagide tootja, kes toodab ise ka saekette ning juhtplaate. Ettevõttele pandi alus 1926. aastal, esimeseks tooteks oli 63 kilo kaaluv elektriline mootorsaag, 1929. aastal valmis maailma esimene bensiinilt töötav mootorsaag. Et Suure Depressiooni ajal oli tööjõud odav ning vajadus mootorsaagide järele väike, oli ettevõtte kasv esialgu aeglane, sõja järel oli aga odavat ning tugevat alumiiniumi külluses, ning nii saigi ettevõtte kasv hoo sisse. 1970ndate keskel ehitati tehased Brasiiliasse ja Ameerika Ühendriikidesse, tooteportfelli lisandusid mitmed teised seadmed (trimmerid, puhurid jne). **Milline ettevõtte?**
7. Maailma suurim erakunstikogu kuulub väidetavalt Briti kuninglikule perekonnale, suuruselt teine - Thyssen-Bornemiszaadele. **Mis linnas asub muuseum, kus eksponeeritud väärtuslikum osa nende kollektsioonis?** See muuseum asub nn Kuldses kunstikolmnurgas, kus mõnesaja meetri kaugusel veel 2 kuulsat kunstimuseumi, neist üks vägagi ainukordse nimega, teine kannab omaaegse kuninganna nime.
8. Nähtav pilt pärineb sõprusest, hoolimisest ja armastusest jutustavast raamatust, kus Poisile kingituseks toodud mänguasi üritab saada tõeliseks. Pea 100 aasta tagasi (1922) ilmunud Ameerika lastekirjanduse klassikasse kuuluv ajatu lugu ilmus eesti keeles esmakordselt tunamullu (tõlk Piret Carson). **Milline raamat, kes on autor?**
-
9. Esmakordselt osales küsitav riik olümpiamängudel 1912. aastal, esimesed medalid saadi 1924 aastal. Ühelt olümpialt võidetud medalite arv jääb vahemikku 0-3, suvemängudel jäadi viimati medalita siis, kui need toimusid nende naaberriigis. Talimängudel on medaliarve avamata. Rio olümpial jäadi Eestiga kohta jagama, pronks võideti judos. Üks nende judopronks aastast 2000 loob seose ka Eestiga, sest see on ainus kord, kui keegi "meie omadest" (Aleksi Budõlin) on selle riigi sportlasega koos OM-pjedaalil. Olümpiavõitjaid on kokku neli - aastaist 1984, 1988, 1996 ja 2008 – ja kõik nad kergejõustiklased. Ükski nendest kuldadest pole seejuures võidetud "oma" maailmajaos. Erinevalt olümpiaspordist ollakse tõeline suur jõud aga rollerhokis, kus on võidetud 15 MM-tiitlit. **Mis riigist on jutt?**
10. Mullu novembris esines Tondiraba jäähallis oma World Wide Wake Up Touri raames küsitav vandenõuteooriate superstaar. Tema raamatud kajastavad põhiliselt kaht teemat: esiteks inimese suhteid enda, teiste ja planeediga ning teiseks valitsevate klasside ja gruppide valitsusviise deviisi all "eesmärk pühitseb abinõu". Küsitav, kelle enim tsiteeritud teooriaks on väide, et maailma valitseb kujumuutev tulnukrass ehk reptiilid, andis Tallinnas kümnetunnise loengu. Küsitava teoseid on Eestis müüdud üle 10 000, populaarseim neist on bestseller "Matrixi lapsed". Maailmaturnee käigus reklaamis ta oma uut üllitist, eesti keeleski ilmunud teost "Näiline Mina". **Kes?**

11. Peale Rio olümpiat astus USA meeste korvpallikoondise kolm korda olümpiavõiduni viinud legendaarne treener Mike Kryzewski oma ametikohalt tagasi. Tema järglaseks sai sai mees, kelle saavutuste loetelu on ehk isegi esinduslikum. Üheksast treenerist, kes on kogunud enam kui 1000 mänguvõitu, on ta ainus, kes on treeninud vaid ühte klubi. Klubi, mida küsitav juhib juba 1996-st aastast alates, on selle aja jooksul võitnud ka viis NBA tiitlit. **Kes on USA korvpalli koondise uus peatreener?**

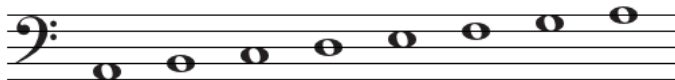
12. Isik pildil oli esimene Skype'i palgatud töötaja. Skypest lahkus ta peale Microsoft buyouti 2008. aastal strateegiadirektori ametikohalt. Õppides Londonis, tulid nad koos ühe finantskonsultandiga mõttele, mis pärjas küsitava "Äripäeva" aasta ärimehe tiitliga 2013. aastal, koos valitsetakse "Äripäeva" rikaste edetabelit. **Kes on pildil?**

13. Pildil on üks kahest mürkvaraanlaste sugukonna esindajatest. Ameerika Ühendriikide kaguosas ning Mehhiko põhjaosas kuivi ja poolkuivi alad asustav elukas on võimeline surmama üsna suuri imetajaid ja linde, ent eelistab peamiselt putukaid, linde ja nende mune. Erinevalt teistest mürgistest roomajatest puuduvad tal mürgihambad, küsitav sisalik lööb tema oma teravad hambad ohvrise, seejärel voolab mürk vabalt haava sisse. Tuleb siiski välja, et mürki pritsib ta haruharva, kuna enamik tema ohvreid on nii väikesed, et varaan tapab nad pigem oma teravate hammaste abil. **Kes on see umbes poolemeetiline roomaja?**

14. **Milline helirida on pildil?**
Klaveril saab selle esitada vaid valgeid klahve kasutades.

15. Rääkides kauaoodatud fantaasiafilmist "November", ei saa kuidagi tähelepanuta jätta filmi hingematvalt ilusat mustvalget visuaali. **Kes oli selle autoriks?** Küsitav operaator on üles võtnud näiteks filmid "Tühirand", "Jan Uuspõld läheb Tartusse", "Sügisball", "Püha Tõnu kiusamine", "Idioot", "Free range" või "1944" ning katsetanud ka režissöörina ("Impromptu", 2015) või heliloojana (animafilm "Urbanmatio", 2016).

16. Detsembris 1851 kroonis suure Napoleoni vennapoeg Louis-Napoleon Bonaparte end keiser Napoleon III-ks. **Kelle saatis Napoleon III sellest teada andma Berliinis viibivale Nikolai I-le?** Küsitava oli Nikolai I 1837 Venemaalt välja saatnud.

17. Küsitav Ameerika kognitiivteadlane (1945) on mitme bestselleri autoriks. Tuntuim neist ehk on "Gödel, Escher, Bach: an Eternal Golden Braid" , mis ilmus 1979. aastal. See nii Pulitzeri preemia kui ka aasta parima teadusraamatu preemiaga pärjatud raamat inspireerib tänapäevalgi tuhandeid noori alustama õpinguid arvutiteaduse ja tehisintellekti alal. Esile toomist väärrib kindlasti ka 2007. aastal ilmunud "I Am a Strange Loop". Küsitava tiitlite sära jääb paraku siiski veel alla tema isale, kes pärjati 1961. aastal Nobeli füüsikapreemiaga. Füüsikust isa järgi on nime saanud ka fotol nähtav tegelaskuju populaarsest komöödiaseriaalist. **Kes?**

18. **Millisele tantsule iseloomulikku liigutust näete pildil?** Tantsu sünni jääb oletatavasti viie aasta taha, päritoluks pakutakse Atlanta hiphop-skeenet. Mõned aastad hiljem jõudis tants NFL-i staaride liigutuste hulka, sealt edasi ka mitmete jalgpallistaaride (ntx Paul Pogba) väravatahistusrituaalidesse. Mullu jaanuaris õppis Elleni jutushows tantsu presidendikandidaat Clinton, tänavu on küsitava tantsuga esinenud Keenia president Uhuru Kenyatta.

19. Hoolimata sellest, et küsitav ulme- ja õuduskirjanik kirjutas nelja aastakümne jooksul kokku vaid seitse romaani, on tema raamatuid müüdud kümnetes miljonites eksemplarides. Eesti keeles on neist ilmunud neli - "Suudlus enne surma", "Saatuslikud poisid", "Pilvelõhkuja" ning "Rosemary laps". Enamik tema romaanidest on jõudnud ka kinolinale, tuntuimad ehk Polanski lavastatud "Rosemary laps" ning Frank Ozi lavastatud "Stepfordi naised". Lisaks romaanidele kirjutas ka mitmeid näidendeid, neist "Surmalõks" nomineeriti parima näidendi Tony auhinnale. **Kes?**

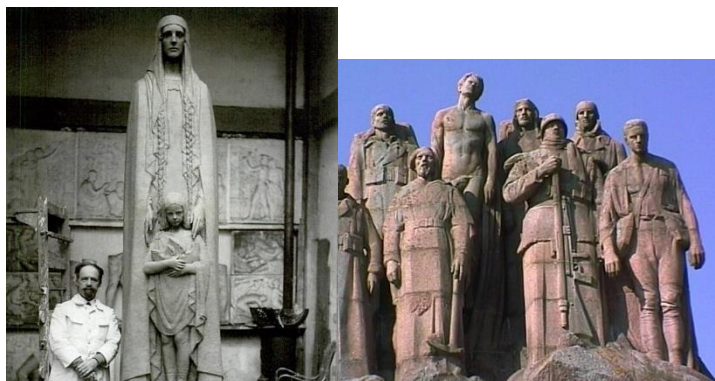
20. **Kes laulab?**

21. Küsime toodet, mida enamik teist igapäevaselt kasutab. Esimese patendi sel teemal võttis Elias Howe 1851. aastal, toote tänapäevane kuju pärineb 1913. aastast, selle leiutajaks on Rootsi emigrant USA-s Gideon Sundbäck. 1960-ndatel domineerisid turul USA firma Talon ja Saksa firma Opton, seejärel võttis pea poole maailmaturust enda alla Jaapani firma Yoshida Kōgyō Kabushikigaisha. Viimasel aastakümnel on aga pead tõstnud Hiina tootjad, ja nii ongi nüüd enamik küsitavaid tooteid Hiina päritolu. **Milline toode?**
22. Mariaani süvikust saadi esimest korda aimu brittide ekspeditsiooni käigus, mis korraldati maailmamere uurimiseks aastail 1872–1876. 1951. aastal taas inglaste poolt läbi viidud mõõtmised andsid juba üsna hea ülevaate tegelikust sügavusest. Tunnustamaks brittide tehtud kahe retke olulisust anti maakera sügavaimale paigale (veepinnast 10,898 kuni 10,916 m allpool) sama nimi, mida kandis nii esimese suure uurimisretki sooritanud inglaste korvett kui ka kolmveerand sajandit hiljem samas kohas tegutsenud uurimislaev. Sama nime on hilisemal ajal kandnud mõned muudki tähelepanuväärsed ettevõtmised. **Mis nime kannab Mariaani süviku sügavaim koht?**
23. 1930-ndate teisel poolel, mil teravnenud Jaapani sisepoliitilise võitluse käigus tapeti mitmeid riigi- ja majandustegelasi, kasvas relvajõudude mõju niigi militaarse riigi poliitilises elus. Armees kasvas juhtivaks jõuks Toseiha rühmitus, selle eesotsas olnud kindral tõusis 1941. aasta juulikuus Jaapani sõjaministriks, ning neli kuud hiljem ka juba peaministriks. Peale lühiajalisi katseid soojendada suhteid USA-ga otsustas just tema rünnata Pearl Harbori. Peale Midway lahingut hakkas rahva toetus temale langema, ning et oma positsioone kindlustada, kuulutas ta end ka vägede ülemjuhataks. Peale Saipani langemist 1944. aasta juulis oli ta aga sunnitud tagasi astuma. Pärast II Maailmasõda mõisteti ta sõjakuritegudes süüdi ning hukati 1948. aastal. **Kes?**

24. Leidke pildilt panda! **Kes on selle ja paljude teiste samalaadsete piltide autor?** Kõlbab nii kodaniku- kui kunstnikunimi.

25. **Kes on nähtavate tööde autoriks (1875-1961)?** Küsitava Prantsuse kunstniku karjäär algas juba enne Prantuse Rahvusakadeemia lõpetamist, kui tema Taaveti kuju võitis Rooma Auhinna. Pika karjääri tulemuseks on enam kui kolmkümmend monumenti Pariisis, lisaks veel kümme-kond Pariisi lähialadel ning üht-teist ka kaugemal. Küsimusele oleme lisanud fotod Püha Genevieve'i kujust koos autoriga ning Teise Marne'i lahingu memoriaalist, 1928. aastal ka kunsti olümpiavõitjaks pärjatud skulptori tuntuima töö jätame paraku aga mainimata.

26. See lauanõude tootja rajati 1881. aastal klaasitööstusena, kuid hakkas hiljem tootma ka keraamilisi nõusid ja metallist söögiriistu. Selle toodangut on kujundanud paljud tuntud soome disainerid, teiste seas Aino ja Alvar Aalto, Kaj Franck, Tapio Wirkkala jpt. Ettevõttest on saanud riigi juhtivaid disainibrände ja –ikoone, mille edu põhineb tugevatel käsitööoskustel, koostööl innovatiivsete disaineritega ja disaini kestlikkusel. Materjalikasutus ja tunne on alati samasugune, need olevat justkui osa loodusest. Tooted on ikoonilised, sobivad igasse keskkonda, arvestavad inimeste vajadusi ning neid on enamasti kerge kombineerida. **Mis ettevõttest on jutt?**
27. Piltidelt vaatab vastu üks ja sama inimene – läbi 1970. aastate säranud korvpalli kahekordne olümpiavõitja, maailmameister ja paljukordne Euroopa meister, kes sündis 1950 Moskvas ja on olnud truu dünamolane – mistõttu pole sportlasena tulnud ka NSV Liidu tšempioniks. Moskva Dünamost sai tuule tiibadesse ka tema poeg, tänaseks 3 x maailmameister, kes aga olümpial on ikka tühjade pihkudega jäänud. Emal ja pojalt on ka sama(sugune) perekonnanimi. **Kes?**
-
28. ERM-is on hoiul nugade-kahvlite hoidja, mille on tööõpetuse tunnis valmistanud Räpina Keskkooli V klassi õpilased Lembit Ulfsak ja Leonhard Lapin. Poisse juhendas toona kooli bioloogiaõpetaja, keda me teilt küsimegi. Siinsamas Linte külas 1907. aastal sündinud Räpina aukodanik on rajanud Räpinasse kolm kooliaeda, olnud kohaliku Naiskodukaitse asutajaliige ning juhendanud mitmeid rahvatantsurühmi. Eesti NSV teenelise õpetaja ning Kaitseliidu III klassi Valgeristiga tunnustatud suur loodusesõber sai üleriigiliselt tuntuks, kui oli 2014-2015 Eesti vanim elanik. Tegemist on siinkandis laialt levinud perekonnanimega, seda kannavad teiste seas näiteks kohaliku paberivabriku omanik või Räpinas sündinud filmirežissöör ning saatejuht. **Kes?**
29. Küsitav linn rajati juba enne meie ajaarvamist, ajaloos on seda linna valitsenud Foiniikia, juudid, pärslased, Hasmoneid, Vana-Rooma, Bütsants, Kalifaat, ristisõdijad, Osmanite riik ja Suurbritannia. Oma riigi suurimas sadamalinnas elab praegu enam kui 250 000 elanikku, koos eeslinnadega on elanikke üle miljoni. Karmeli mäe jalamil asuvas linnas asub ka XIX sajandil rajatud enam kui viit miljonit inimest ühendava religiooni keskne tempel. **Milline linn?**
-
30. Küsitav näitleja on meile tuttav peamiselt kõrvalosadest - näiteks American Beauty (1999), October Sky (1999), Bourne Identity (2002), Capote (2005), Syriana (2005), The Muppets (2011). Ka oma ainsa Oscari ja Kuldgloobuse on ta saanud kõrvalosa eest filmis Adaptation (2002). **Kes?**
-
-

31. Pakume teile ühte vanimat teadaolevat vürtsi. Taim kasvatati juba 3500 aastat tagasi, seemneid leiti ka näiteks Tutanhamoni hauakambrist ning kuna küsitav taim looduslikult Egiptuses ei kasva, on seda peetud tõendiks taime kultiveerimise kohta Vana-Egiptuses. Jahvatatud seemnete kasutusala on lai (kala ja mereannid, liha, juustud, marinaadid, ...), samuti kuuluvad need mitme tuntud maitseainesegu koostisse. Rohkelt C-vitamiini sisaldavaid lehed on maitsvaks lisandiks mitmetes salatites ja kastmetes (ntx chimichurri). **Milline sarikaliste hulka kuuluv taim?**

32. Fondi lugu algab 2005 aasta Johannesepäeval, kui üks kristliku maailmavaatega sõpruskond otsustas, et veendumused ja väärtushinnangud peaksid lisaks sõnadele väljenduma ka tegudes. Kuna sõpruskond oli väike, otsustati konkreetne toetus suunata ühele lapsele, kelle isa hukkus teenistusülesannete täitmisel. Mõte arenes edasi, ning 2011. aastal loodi küsitav fond, mille patrooniks asus Eesti Vabariigi President. Fondi eesmärk on lähtudes hoolivusest, heast tahtest ja tavast ning võimalustest rahaliste vahendite kogumine ja vahendamine Eesti Vabariigi hukkunud või raskelt vigastatud kaitseväelaste abivajavate laste koolitus- ja muude kulude toetamiseks. **Kuidas on selle fondi nimi?**

33. **Kelle taiesed?** Vaskpoolsel puulõikel on kujutatud, kuidas Püha Vaim Lutherile reformatsiooni idee ilmutas. Kunstnik elas 1484 – 1545 ja oli peamisi reformatsiooni ideid propageerivaid kunstnikke. Maalis religioosseid ilmutuslikke pilte, moraliseerivaid allegooriaid (näide teisel pildil), aga ka portreid. Miskipärast sai ta hüüdnime Roheline.

34. Näete pildil ühe populaarse koomiksi kangelasi. Tänavu sügisel jõuab ekraanile ka koomiksiga sama nime kandev film. **Mis koomiks/film?**

35. Clay Matemaatikainstituut koostas millenniumivahetusel nimekirja seitsmest tähtsamast lahendamata matemaatikaprobleemist, millest igaühe lahendamine toob 1 miljonit dollarit väärt preemia. Lahenduse on neist tänaseks leidnud vaid kaks (Poincare' hüpotees ning Navier-Stokesi võrrandid). Üheks tähtsamaks lahendamata probleemide seas on hüpotees algarvude jagunemise kohta teiste numbrite vahel, mille 1859. aastal püstitas küsitav Saksa matemaatik (1826-1866), kes on enam tuntud kui integraali nüüdisaegse mõiste esitaja, tema nime kannab ka n-mõõtmeline kõver ruum. Hüpoteesile on esitatud küll mitu tõestust, ent preemia on hetkel veel välja maksmata. **Kelle nime kannab küsitav hüpotees?**

36. Vastus, mida seekord ootame, seostub üsna mitme valdkonnaga. Mõtted võivad nt liikuda laulule, mis põhinevat tegelikel sündmustel 1860ndate algusest. Aga otsitavat nime kannab ka 1995. aastal asutatud osaühing, mille põhitegevuseks on reisijate vedu nii Eestis kui piiri taga. Ja veel üks samanimeline ettevõtmine sai alguse kümnekond aastat varem ning on üsna mitu korda toimunud “viimast korda” – põhjuseks see, et ürituse vedajal on tulnud silmitsi seista saalitäie mõrivate ja (kohati ebaõiglaselt) valjuhäälselt mõlivate meestega. Delfi seevastu on vahendanud uudist, et (iga) loobumispalaan tõi omakorda arvukalt nõrdimust väljendavat tagasisidet ning paluti leida võimalus selle hea ja koduse traditsiooniga jätkata. Viimati oli sel üritusel osalejaid parasjagu niipalju, et samanimelise transpordifirma suurimas bussis jagunuks igähele ligi neli istekohta. **Millest on jutt?**

37. See Detroidis sündinud (1964) moekunstnik alustas oma tegevust siis, kui New Yorkis määras liikumist punk ja taasavastati vintage-riideid. Esialgu töötas ta spordirõivaid tootvates firmades ning disainis riideid sellistele kuulsatele poodidele nagu Macy's ja Bloomingdale's. Sõbrannade Naomi Campbelli ja Linda Evangelista õhutusel lõi ta 1991. aastal oma esimese moodsa boheemlasliku kollektsiooni ning selle menukaks osutudes avas ka oma esimese poe Sohos. Tolle poe poe lavendlikarva seinad, punane põrand, must antiikmööbel ja nukupeadega mannekeenid on muutunud kunstniku brändi sünonüümiks. Ajakiri Time nimetas ta dekaadi esimese viie stiiliikooni hulka ning 2009. aastal omistas Ameerika moeloojate ühendus talle maineka Geoffrey Beene nimelise elutööauhinna. Tema riided, parfüümid, kosmeetika ja muud tarvikud on saadaval rohkem kui 50 riigis, ka Eestis. **Kes?**

38. Küsitav Džutši suguvõsast pärinev Kuldhordi khaan haaras 1370. aastail võimu Sõrdarja-äärseil alades Timuri toetusel. Kasutades Kuldhordi lüüasaamist Kulikovo lahingus, sai ta Kuldhordi valitsejaks. Tegi mitmeid sõjaretki Moskva vürstiriigi aladele, 1382 vallutas ja rüüstas Moskva linna. 1389–95 võitles ta Timuriga ülemvõimu pärast Kaukaasias ja Kesk-Aasias, kuid sai mitu korda hävitavalt lüüa ning kaotas Volga-tagused alad. 1398–99 sai lüüa Volga-taguse hordi valitsejalt Kutlug-Timurilt. Tapeti 1406. aastal Siberi khaan Šadibeki poolt. **Kes?**

39. Küsitavasse üherakuliste rohevetikate perekonda kuulub mitmeid liike. Nad võivad elada väga erinevates kasvupaikades nii veekogudes kui ka maismaal, kus on vaid veidigi valgust. Soodsas kohas kasvavad vetikarakud väga kiiresti ning võivad ka ohtralt paljuneda. Kiire paljunemine on neist teinud teaduse meelisobjekti mitmetes valdkondadest, teda on katsetatud isegi kosmoselendudel. Rohkete uuringutega on selgunud, et vetikas on inimeselegi väärtuslikuks toiduks - lisaks paljudele vitamiinidele sisaldab ta ka kõiki kaheksat aminohapet, mida täiskasvanud inimese organism ei suuda ise sünteesida. **Milline vetikaperekond?**

40. **Kes on kuuldav, üks kõige uuenduslikumaid ja kõige vastuolulisemaid varajase modernismi heliloojaid?** Chopini helikeelest inspireerituna oli tema looming väga lüüriline. Oma isikupärase helikeele, mis ennetas dodekafooniat ja serialismi, arendas ta välja võrdlemisi sõltumatult Arnold Schönbergist.

41. Mängupaigast vaid mõnesaja meetri kaugusel asub sünnikodu mehel, kes peale TPI lõpetamist on olnud muu hulgas ametis EÜE peainsenerina, Riigikogu liikmena, maavanemana, kantslerina majandus- ning teede- ja sideministeeriumis ning ministrina Juhan Partsi valitsuses. Hetkel Tallinna Tehnikaülikooli haldusdirektorina töötav mees on ka näiteks kirglik jahimees, seda nii püssiga kui ka fotoaparaadiga. **Kes?**
42. Ahhaa-keskuse üheks eksponaadiks on teadussaali lae all asuv paisuv-kahanev kera. Omataolistest maailma suurima eksponaadi suurus on avatuna 5,9 meetrit, suletuna 1,5 meetrit. Nime on see kera saanud oma loojalt, USA leiutajalt ja arhitektilt, kelle töödest väärib äramärkimist kindlasti ka U2 360° maailmatuuri videoekraanid. **Kuidas on selle kera nimi?**
43. See Soome kirjanik (1900 – 1974) asutas 1949 oma kodus kirjandussalongi, mis (eriti alates 1956) tänu tema ühiskondlikule positsioonile omas veidi erilist tähendust. Ta külastas 1964 Eestit, eesti keeles ilmus samal aastal tema jutustus Amalia. Alates 2000 korraldatakse tema sünnilinnas Pieksämäel tema eesnime kandvaid kirjandussümposiume. **Kes?**
44. See käsitöötehnika on üks vanemaid rõivaste ja aksessuaaride kaunistamise viise, mis hakkas laiemalt levima 17. sajandi Prantsusmaalt. Sellele tehnikale on iseloomulik ruumilisus, mis saavutatakse erineva laiusega paeltega tikkimisel ja paelast või kangast detailide lisamisega tikandile. Üks vanemaid rõivaste ja aksessuaaride kaunistamise viise. Materjalidest on kasutusel paelad, erinevad tikkimisniidid ja -lõngad, helmed, kanga- ja pitsitükid. **Mis tehnika?**
45. Küsime Põhja-Itaalias, Prantuse piiri ääres asuvat mõnesaja elanikuga väikelinna, mis püüab taastada oma kunagist iseseisvust. Linnakese elanikud usuvad, et nende ajalugu ulatub aastasse 954, kui Ventimiglia krahv andis benediktiini munkadele maad, kuhu rajati iseseisev tsistertslaste riik. 1729. aastal müüsid mungad oma väikeriigi Savoia ja Sardiinia kuningale, kuid ametlikult pole ajalooaannalides seda tehingut kirja pandud. Riigikesel on juba olemas oma konstitutsioon, valitsus, parlament ja kohus, on ka oma mündivermimistöökoda, kus lastakse välja kohalikku raha luiginot. Kuigi Itaalia seadusi järgides oleks iseseisvumine võimatu, on kampaania mõjunud hästi linna külastavate turistide arvule. **Milline linnake?**

46. Küsime üht Eesti spordidünastiat. Seni edukaim neist on olnud praegune vanaisa Veiko, kes NLiidu võistkonnas saavutas Rooma olümpial 8. koha ning kaks suve hiljem EM-il võitis samuti võistkondliku hõbemedali. TTÜ emeriitdotsendi mõlemad pojad on jõudnud Eesti meistritiitlini - Ivar on mitmekordne meister korvpallis, Sven jõudis meistritiitliteni mudellennus. Ivari kaksikutest pojad esindasid Eestit hiljuti Davis Cupil Monaco vastu, edukam neist on Matthias, kes parimail hetkil oli juunioride Top50-s. **Kuidas on nende ühine perekonnanimi?**

47. Pildiloleva auhinna asutas Eesti Muinsuskaitse Selts 1997. aastal. Aastate jooksul on selle saanud teiste seas näiteks arhitektid Irina Raud, Andres Alver ja Tiit Trummal, Okupatsioonide muuseum, OÜ Uranos esindaja Heino Viik ja lausa paar korda Tallinna linn. **Mis auhind?**

48. Selle ca 1300 m kõrgusel asuva pealinna asutas Imerina kuningas Andrianjaka 1625, nime sai ta kuninga kaitseks värvatud sõdurite arvu järgi - Tuhande linn. 1793 sai merinade pealike keskuseks, siis elas seal ca 80 tuh inimest, praegu üle 1.5 miljoni. **Mis linn?**

49. Nähtav ikoonike kuulub mängule, mille esimene versioon ilmus 2011. aastal, esmalt iOS seadmetele, hiljem ka Androidile ja Windows telefonidele. Mängijal on võimalik valida erinevate karakterite vahel, ent eesmärk on ikka üks - nutiseadet kallutades päästa valitud tegelane demoniseeritud ahvide eest. Õnnelikku pääsemist paraku pole, mäng kestab, kuni jooksjä kukub alla või ahvid ta ära õgivad. Kaks aastat hiljem lasti populaarseimate mängude esikolmikusse kuuluvast mängust välja teine versioon, neile on järgnenud filmidest "Vaprake" ning "Oz" inspireeritud variandid, ent idee on ikka sama - põgeneda kuni lõpuni. **Milline mäng?**

50. Pildil on Uus-Meremaa põhjaosas kasvav okaspuu. See puuhiiglane, mille kõrgus võib ulatuda 75 meetrini ja ümbermõõt üle 20 meetri, on hiidsekvoia järel volüümilt maailma teine puuliik. Tegemist on maailma ühe vanima puuliigiga, selle vanuseks hinnatakse üle saja miljoni aasta, üks puu võib elada peaaegu kahe tuhande aasta vanuseks. Varem katsid küsitava puu metsad peaaegu kogu Põhjasaart, ent 1940. aastaks oli enamik metsadest maha võetud või põletatud. Alles siis kehtestati puu raiumiseks erikord, kuid nõnda pikaealise puu jaoks oli juba hilja. Praeguseks on metsi alles veidi üle 7000 hektari, mis kõik on range kaitse all. **Milline puu?**

51. Küsitav sotsiaaltvõrgustik rajati juba 2003. aastal, kasutajate arvu tõus on olnud aeglane, kuid pidev. Mullu septembris oli võrgustikus ligi 500 miljonit kontot, enam kui 100 miljonit neist olid aktiivsed kasutajad, Erinevalt teistest suurtest konkurentidest on küsitav võrgustik disainitud ärikeskseks võrgustikuks, ilmselt seetõttu omandaski Microsoft mullu portaali enam kui 22 miljardi dollari eest. **Milline võrgustik?**

52. Kiisu pildil pärineb ühest vanimast loomulikust tõust. Pärineb ta Taimaalt ja nime on ta saanud ühe sealse provintsi järgi. Keskmise suurusega, lihaseline ja atleetlik kass on välimuselt väga vene sinise kassi sarnane, kuid kahekordse kasuka asemel on tema kasukas ühekordne ning kehakujult on ta ümaram. Iseloomuliku südamekujulise näoga kassid jõudsid läänemaailma alles XIX sajandi lõpul. Nad on üks vähestest tõugudest, keda on vaid ühes värvides, antud juhul hõbesinises. **Milline kassitõug?**

53. Neiu pildil on üks kaheteistkümnest, kes on hakkama saanud meelelahutusmaailma Grand Slamiga - võitnud nii Emmy, Grammy, Oscari kui ka Tony auhinna. Puerto Ricolt pärit daam on nimekirja ainus latiinostaar. Saavutuste nimekirja avas parima naiskõrvalosa Oscar Anita rolli eest West Side Story filmiversioonis, sellele järgnesid Grammy (1972, parim lastele mõeldud salvestis Electric Company tiimiga), Tony (1975, parim kõrvalosa näidendis The Ritz) ning kaks Emmyt (osalemised The Muppet Show ning The Rockford Files sarjades). Vaatamata oma 85 eluaastale on tänane proua endiselt aktiivne - paljude külalisstaari rollide järel erinevates TV-sarjades on tal nüüd etendada Netflix'i sarja "One Day at a Time" üks kandvamaid rolle. **Kes?**

54. Nende hulk on teada, kuid kõigi täpne loetlemine läheks pikale ja muudaks vastamise ka ilmselt liiga lihtsaks. Reeglina saab neid olla üks igal aastal üks, aga nt 2005. aastast pole mainida kedagi. Pärast seda on neid tosina aasta jooksul olnud seitse erinevat, nende hulgas nt karuotid, pardid ja pingviinid. Mõnedel hinnangutel kuuluvat nende sekka ka kaldaviud (*Buteogallus anthracinus*), kuid spetsialistid väidavad, et nii see siiski pole. Pisut varasemast ajast võiks mainida veel ka kuradeid. **Sellest peaks küll piisama et küsida: mis seltskonnast on jutt?**

55. **Kes pälvis tänavu Kulka kirjanduse sihtkapitali ilukirjandusliku tõlke preemia?** See teenekas tõlkija (synd 1958) on üks väheseid (kui mitte ainus), kes suudab meile vahendada Rumeenia kirjandust - tänavuse tunnustusegi pälvis ta Norman Manea Huligaani tagasituleku ja Mateiu I. Caragiale Curtea-Veche kuningate tõlkimise eest. Kõige rohkem on ta tõlkinud siiski inglise keelest ja on muuhulgas ka Loomingu Raamatukogu läbi aegade viljakamaid tõlkijaid.

56. Millises linnas on tehtud nähtav pilt?

57. Kõige rohkem sõidukeid valmistatakse Hiinas, kus 2016. aasta toodangu kogumaht oli üle 28 miljoni auto-bussi-veoki, st. rohkem kui suutsid 2.-4. kohal olevad USA, Jaapan ja Saksamaa kokku. Me küsime maailma suurima autotootjamaa suurimat autotootjat. See Shanghais baseeruv firma alustas tegevust 1950. aastail, oli veel 1970. aastail üsna tagasihoidlik tegija ja sai tuule tiibadesse tänu Volkswageni (1984) ja General Motorsi (1998) investeeringuile. Nende omanduses on juba brittide MG ja Rover, millelt snitti võttes toodetakse Hiina oma luksimudelit Roewe (pildil). Tootemarkide loetelust leiame veel sellised nimed kui Maxus, Yuejin, Wuling, Baojun jt... Hieroglüüfides näeb nende nimi välja

niisugune: 上汽集团. Mis korporatsioon?

58. Tänapäevase kosmoloogia alusteorია on Universumi tekke Suure Pangu teooria. Kes oli see 1894 - 1966 elanud Belgia astronoom ja kosmoloog, kes selle teooria 1927 esimesena välja pakkus?
59. Kõigil mäesuusaaladel on Maailma karika etapivõiduni jõudnud 11 sportlast. Lisaks ala tõeliste superstaaridele, tiitlivõistluste mitmekordsetele medalioomanikele on nende sekka jõudnud ka üks tagasihoidlikumate saavutustega sportlane. Küsitaval suusatajal pole ette näidata ühtegi võitu ei olümpialt, MM-idelt ega ka Maailma karika üldarvestuses. Olümpiamedaleid on küsitaval üks (pronks 1992 kiirlaskumises), MM-medaleid 6 (0+1+5), MK-arvestuses jäi küsitav teisele kohale kahel korral (1995, 1996), küsitava sportlase ehk säravaimaks võiduks esikoht kodusel prestiižsel Kitzbüheli kiirlaskumisel (1996). Kes?
60. Kuuldav pala pärineb küsitava laulukirjutaja ja kitarristi peagi ilmuvalt teiselt sooloalbumilt "Efterglow", mis on muusikaliseks järjeks 2015. aastal ilmunud albumile "Himmelbjerget". Oma esimesed tuleristsed sai küsitav oma onu bändis The Tuberkuloited aeg-ajalt asendusliikmena mängides, hetkel kuulub ta Ewert And Two Dragonsi koosseisu. Tänavuse vabariigi aastapäeva kontserdi muusikalise juhi seotust nimekaimust keemikuga, kes ka ministriametit katsetanud, ei õnnestunud tuvastada. Kes?

61. 2. märtsil 1995 peatasid mitmed Venemaa telekanalid oma tavaprogrammi, terve päeva oli ekraanil vaid tekst "... tapeti" ning tapetu pilt. Tegemist polnud röövmõrvaga, sest tapetu kõrvalt leiti suurem kogus sularaha. NLiidu järgse Venemaa ajaloo üks kõmulisemaid atentaate on tänaseni lahenduseta (abi polnud ka Marilyn Kerrost "Selgeltnägijate tuleproovis"). **Kes mõrvati?**

62. Küsime laste seas vägagi levinud tõbe, mille puhul ei tee nende aju silmadega koostööd ning ka silmad ei tee omavahel koostööd. Need lapsed ei tunne täit mõnu 3D filmide efektidest, kuna neil puudub stereonägemine. Harvem võib see tõbi esineda ka täiskasvanuil, näiteks hallkae põhjustatuna. Tõve raviks kirjutatakse enamasti prillid, kuid treenima hakatakse ka nõrgemat silma nii, et terve silm kaetakse kinni ning aju peab kasutama ainult nõrgemat silma. Täiskasvanuil tehakse vahel ka operatsioon. Ravimata haigus viib nägemise täieliku kadumiseni. **Mis haigus?**

63. See omapäraste kollaste tuustilaadsete ja väga lõhnavate õitega põõsas (või ka puu) on tavaliselt esimene õitseja meie aedades. Ladinekeelne nimi on tal Hamamelis - 'koos viljadega', sest õied avanevad talvel kui mullused viljad veel küljes. **Mis on aga tema ilus eestikeelne nimi?**

64. Sa võid ju ehitada sada silda... Just nii võib ohata pildil nähtav treener. Olgugi, et ta viis Sevilla meeskonna 2014-2016 aastatel kolm korda järjest UEFA karika võitjaks, jääb teda nüüd alati saatma tänavu naistepäeval PSG eesotsas Barcelonalt teenitud 1:6 kaotus. **Kes?**

65. See 1929. aastal sündinud naine, tuntuim teise maailmasõja järgsetest Jaapani naiskunstnikest, hullutas oma loominguga hiljaaegu Helsinki moodsa kunsti muuseumis eestlastegi meeli. 1958 – 1973 aastal New Yorkis elades valmis mitmeid tema kuulsaid töid, samal ajal oli ta tuntud ka kui Vietnami sõja vastastes meeleavaldustes ja poliitilistes demonstratsioonides ning hipiliikumises osaleja. Jaapanisse tagasi pöördudes läks ta ravile Seiwa vaimuhaiglasse, kus ta elab tänaseni. Kunstniku hullus avaldub ka tema töödes – psühhedeelsetes värvides, kordustes, mustrites. Vast kõige laiemal tuntusele talle ruumiinstallatsioon Mirror room (Pumpkin), mis 1993. aastal valiti Veneetsia biennaalile Jaapani paviljoni. Avamisel kandis kunstnik sama mustri kleiti ja kübarat, mis installatsioon, saades justkui teose osaks. Jaapani keeles kirjutatakse tema nimi 草間彌生 või 草間弥生. **Kes?**

66. **Kes on pildil olev Briti-Iraani päritolu daam, keda on tunnustatud ka Briti impeeriumi ordu komandöri aunimetusega?** Oma karjääri alustas ta 1983. aastal Atlantas assistendina. Töötades tänaseni samas ettevõttes, on temale tuntuse ja tunnustuse toonud töö viinud teda üle pea kogu maailma, esmalt meenuvad ehk tööd Kuveidis ning Sarajevos. Küsitav oli ka üks kümnest kuulsusest, kes saatsid Arvo Pärile tema 80. sünnipäevaks Pealtnägija kaudu videotervituse.

67. See kirik on suurim, kuid samas ka noorim kolmelööviline kodakirik Järvamaal. Kuigi kirik valmis 14. sajandi alguses, sai selle torn praeguse kuju ja kõrguse 1868. aastal arhitekt Johann Gottfried Mühlhauseni projekti järgi. Kirikutorni kõrgus 69,7 meetrit teeb kirikust kõrgeima torniga kiriku Järvamaal ning pikkuselt teise maakiriku torni Eestis. Kirikus on töötanud ka Heinrich Stahl ja Christoph Beerman. **Mis kirik?**

68. Selle temaatilise kohvikuketi asutasid Isaac Tigrett ja Peter Morton, esimene kohvik avati 1971 Londonis Rolls Royce'i endises autopoes. Hiljem on laienetud teistesegi valdkondadesse - hotellid, kasiinod; 2016 sai selle nime NFL-i meeskonna Miami Dolphins kodustaadion. 2007 müüdi kaubamärk seminolide indiaanihõimule, sellest ajast asub peakorter Orlandos Floridas. Eestis see kett veel esindatud pole, lähim avati 2012 Helsingis; kyll on keti kohvikud mitmes endises liiduvabariigis: Moskvaa, Alma-Atõs, Bakuus, Thbilisis. **Mis kohvikukett?**
69. Edukaimate Aafrika olümpialaste esikümnest kaheksa on pikamaajooksjad. Vaid kaks sportlast on oma medalid kogunud teiste tegevustega, küsimegi neist ühte. Viiel olümpial (2000-2016) osalenud sportlane on medalite koguarvult (2+4+1) Aafrika sportlastest edukaim. Maailmameistritiitleid on küsitaval sportlasel seitse, ent Aafrika mängudelt on tal kogutud koguni 14 kuldset auraha. **Kes?**
70. See hõbevalge ning pehme leelismetall avastati 1831. aastal (Bunsen ja Kirchhoff), oma nime sai ta kahe sinise spektrijoone järgi. Elavhõbeda järel kergemini sulav metall looduses (301,7 K) on Maal väga haruldane element, suure reaktsioonivõime tõttu ei esine kunagi puhta elemendina. Küsitava elemendi kaudu on tänapäeval defineeritud ka üks sekund. Küsitava elemendi radioaktiivne isotoop 137 (tuumalõhestumise produkt) köitis erilist avalikkuse tähelepanu, kui see Tšernobõli katastroofi tulemusena 26. aprillil 1986 suures koguses keskkonda sattus. **Milline element?**

71. Küsitav lavastus jõudis meediasse juba enne esietendust - vaid loetud päevad enne esietendust hukkus peaosalist kehastama pidanud Dajan Ahmet. Surm on kesksel kohal ka etenduses - lugu räägib leukeemiat põdevast kümneaastasest poisist, kel on elada jäänud vaid loetud päevad. Teda ümbritsevad täiskasvanud püüavad halva mängu juures head nägu teha. Ainus, kes julgeb välja öelda tõde, on haiglas vabatahtlikuna töötav vanem proua. Ta pakub poisile välja omamoodi mängu, milles nad lepivad kokku, et iga poisi päev läheb arvesse kümne aastana. Poiss hakkab iga päev saatma kirju, milles ta jutustab vägagi vaimukalt ja elavalt oma kujuteldavast teismelisepõlvest, abiellumisest, lastest, oma muredest ja rõõmudest. Kümme aastat Rakvere teatri mängukavas püsinud etendust etendati kokku 256 korral. **Milline etendus?**

72. Volli Kalmu taasvalimisega TÜ rektoriks jätkub seal K-tähega algavate rektorite ajastu. Huvitaval kombel on alates 1989 ka Eesti Kunstiakadeemia (ja selle eellase ERKI) rektorite nimed alanud K-tähega. **Kes oli viimane EKA/ERKI rektor, kelle nimi ei alanud K-ga?** See skulptoriharidusega mees pidas rektoriametit 1959 - 1989.

73. Küsitav meri asub Austraalia ja uus-Guinea vahel Torrese väinas läänes. Lõunast piirneb ta Carpentaria lahega, läänest Timori merega ning loodest Banda ja Cerami meredega. Suuremaid saari meres pole, suurimaks saarestikuks on Aru saared. Et küsitav meri on suhteliselt madal (peamiselt 50-80 meetrit), siis asus viimasel jääajal küsitava mere ning Carpentaria lahe asemel maasild, mis soodustas inimese levikut Aasiast Austraaliasse. Meri on rikas erinevate mereandide poolest, ent kalavarusid kahjustab merel leviv ulatuslik röövpüüdmine. **Milline meri?**

74. **Kes oli see anglosaksi kuningas, kelle Normandia hertsog Guillaume (William Vallutaja) alistas 14. okt 1066 Hastingsi lahingus?** Veidi enne seda oli ta Stamford Bridge'i lahingus alistanud Norra kuninga Harald III.

75. **Kes on see leedukas, taliolümpiamängude kuldmedaliomanik ning kahekordne maailmameister?**

76. Näete pildil kirikut, mille juures asuval jõuluturul toimusid mullu detsembris terrorirünnakud. Üks linna tuntumaid turismiobjekte, II Maailmasõjas purustada saanud kirik, on pühendatud valitsejale, kelle valitsemise ajal kirik ehitati. **Kellele?**

77. Küsime partlaste sugukonda kuuluv lindu. Teda näha lootes päevitavad paljud Eesti oritoloogiahuvilised aprillis-mais ehk ajal, mil ta on Eestis läbirändel, silmade ümber binoklirõngad. Lind on Eestis arvatud III kaitsekategooriasse. Lind ise on lühikese ja jämeda kaelaga, ümar pea ja väikese nokaga. Sulestik on sügav pähklipruun-punane, must ja valge, põsel kitsa valge äärisega suur punane laik. Lind pesitseb Siberi tundras Taimõri, Tazi ja Jamali poolsaarel, talvitub peamiselt Musta mere, aga ka Kaspia ja Araali mere ümbruses. Rändab lind aga enamasti koos Madalmaades talvituvate valgepõsk-lagledega. **Nimeta lind!**

78. **Milline on Ungari suurim saar?** 257 km² saar asub Budapestist lõunas, saare põhjaosa on Budapesti XXI linnarajoon, ainuke linnaosa, mis ei kuulu ei Budasse ega Pesti. Sama nime kandis ka 1949 - 1996 tegutsenud veoautotootja.
79. Mullu läks ühes spordimängul tühistamisele küsimus jalgpallurist, kes on võitnud Premier League'i järjestikustel aastatel erineva meeskonna eest. Sellele saavutusele on nüüd väga lähedal küsitav Prantsusmaa koondise keskpoolkaitsja, kes oli mulluse Leicesteri võidu üks võtmefiguuridest, tänavu lõhub aga Chelsea vastaste rünnakuid. **Kes?**

80. **Kes on kuuldav USA punkliikumise pioneer?**

Vastused :

1. Mehikoorma (P)
2. Tugev ja nõrk vastasmõju (P)
3. Paul Delvaux. 12. märtsil suleti tema näitus Kumus (T)
4. Rai (S)
5. Aviator (P)
6. Andreas Stihl (P)
7. Madridis (T)
8. "Sametjanes", Margery Williams (P)
9. Portugal (R)
10. David Vaughan Icke (P)
11. Gregg Popovich, San Antonio Spursi treener (P)
12. Taavet Hinrikus (P)
13. Žilatjee, Gila monster (P)
14. a-moll, la-minoor (P)
15. Mart Taniel (P)
16. Georges d'Anthès (T)
17. Douglas Robert Hofstadter (isa Robert, tegelane Suure Paugu Teooriast Leonard) (P)
18. Dab (P)
19. Ira Marvin Levin (P)
20. Lenna Kuurmaa (S)
21. Tõmblukk (P)
22. Challenger (Challenger Deep) (R)
23. Hideki Tojo (P)
24. Gergely Dudas e. Dudolf (T)
25. Paul Landowski (P)
26. Iittala (R)
27. Tatjana Ovetškina, hokiäss Aleksandr Ovetškini ema (R)
28. Elle Mälberg (P)
29. Haifa (P)
30. Christopher Walton "Chris" Cooper (P)
31. Aedkoriander (P)
32. Carolyn Illenzeeri Fond (P)
33. Hans Baldung Grün/Grien (T)
34. Justice League (S)
35. Georg Friedrich Bernhard Riemann (P)
36. Väandra Karu (R)
37. Anna Sui (S)
38. Tohtamõš (P)
39. Klorella (P)
40. Aleksandr Skrjabin (P)
41. Margus Leivo (P)
42. Hobermanni kera (P)
43. Sylvi (Salome) Kekkonen (T)
44. Paeltikand (S)
45. Seborga (P)
46. Siimar (P)
47. Karuteene medal, millega tunnustatakse kes pärandkultuuri väärtustava avalikkuse arvates on tekitanud suurt kahju Eesti ainelise kultuuri mälestistele, ajaloolistele traditsioonidele ning institutsioonidele. (S)
48. Antananarivo (Tananarive) (T)
49. Temple Run (P)
50. Kauripuu (P)
51. LinkedIn (P)
52. Korat (P)
53. Rita Dolores Moreno (P)
54. Stanley Cup võitjad (R)
55. Riina Jesmin (T)
56. Pisa (P)
57. SAIC (Shanghai Automotive Industry Corporation) (R)
58. Georges Lemaitre (T)
59. Günther Mader (P)
60. Erki Pärnoja (P)
61. Vladislav Listjev (P)
62. Laisa silma sündroom e. amblüopia (P)
63. Nõiapuu (T)
64. Unai Emery (P)
65. Yayoi Kusama (S)
66. Christiane Amanpour (P)
67. Järva-Peetri (S)
68. Hard Rock Café (T)
69. Kirsty Coventry (P)
70. Tseesium (P)
71. Oskar ja Roosamamma (P)
72. Jaan Vares (T)
73. Arafura meri (P)
74. Harold II (Godwinson) (R)
75. Algimantas Šalna (R)
76. Keiser Wilhelm II (P)
77. Punakaael-lagle (S)
78. Csepel (T)
79. N'Golo Kanté (P)
80. Patricia Lee "Patti" Smith (P)